

نخستین کنفرانس ملی کنکاش های علوم انسانی در مدیریت، کار آفرینی، اقتصاد و حسابداری

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۳/۱۱

تأثیر استراتژی تجاری بر هموارسازی سود تقسیمی و بهره وری سرمایه

امین بلوری^a، امیررضا بلوری^b، احمد فتحی^c

^a مربی، گروه حسابداری، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

^b دبیر، اداره آموزش و پرورش شهرستان سراب، آذربایجان شرقی، ایران

^c مربی، گروه حسابداری، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

نویسنده مسئول: امین بلوری (amin1363@pnu.ac.ir)

چکیده: هدف پژوهش حاضر تأثیر استراتژی تجاری بر هموارسازی سود تقسیمی و بهره وری سرمایه است. این پژوهش از لحاظ هدف، کاربردی بوده است. از بعد روش شناسی همبستگی از نوع علی (پس رویدادی) می باشد. جامعه آماری پژوهش، شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بوده و ۱۱۵ شرکت به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شده در دوره زمانی ۶ ساله بین سال های ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۰ مورد بررسی قرار گرفتند. روش مورد استفاده جهت جمع آوری اطلاعات، کتابخانه ای بوده و داده های مربوط برای اندازه گیری متغیرها از سایت کدال و صورتهای مالی شرکت ها جمع آوری شده و در اکسل محاسبات اولیه صورت گرفته سپس برای آزمون فرضیه های پژوهش از نرم افزار استاتا استفاده شده است. نتایج حاصل از پژوهش نشان می دهد که استراتژی تدافعی بر هموارسازی سود تقسیمی تأثیر معکوس دارد. استراتژی تهاجمی بر هموارسازی سود تقسیمی تأثیر مستقیم دارد. استراتژی تدافعی بر بهره وری سرمایه تأثیر معکوس دارد. استراتژی تهاجمی بر بهره وری سرمایه تأثیر مستقیم دارد. بر اساس یافته های پژوهش نتیجه گیری می شود اگر استراتژی تجاری شرکت به صورت تدافعی باشد بهره وری سرمایه کمتر می شود. همچنین اگر استراتژی تجاری شرکت به صورت تهاجمی باشد بهره وری سرمایه افزایش قابل توجه می یابد.

کلمات کلیدی: استراتژی تجاری؛ هموارسازی سود تقسیمی؛ بهره وری سرمایه؛ استراتژی تدافعی؛ استراتژی تهاجمی.

۱. مقدمه

واژه بهره وری نخستین بار توسط کیوزنی (۱۷۶۶) به کار برده شد. لیتره (۱۸۳۳) بهره وری را قدرت و توانایی تولید تعریف کرد. بهره وری مفهومی جامع و کلی است که افزایش آن به عنوان یک ضرورت، جهت ارتقای سطح زندگی، رفاه بیشتر، آرامش و آسایش انسانها مطرح و هدفی اساسی برای همه کشورهای جهان محسوب می شود. از سویی، افزایش بهره وری بر شاخص های اقتصادی جامعه مانند افزایش تولید، کاهش تورم، افزایش سطح اشتغال و توان رقابتی کشورها نیز تأثیر می گذارد [18].

مفهوم بهره وری سرمایه به اندازه گیری توان مدیریت در استفاده بهینه از سرمایه به عنوان یکی از منابع مهم و محدود شرکت می پردازد و انتظار می رود که سهام شرکتهای با بهره وری سرمایه بالا، بازده بالاتری نیز داشته باشند. نهاده سرمایه از جمله مهمترین نهاده های مؤثر در تولید کالاها و خدمات است. رشد اقتصادی هر کشور رابطه مستقیم با میزان سرمایه گذاری در آن کشور دارد و هر چه بهره وری عامل سرمایه بالاتر باشد، آهنگ رشد اقتصاد سریعتر می شود و بنابراین این عامل یعنی بهره وری سرمایه می تواند نقشی پررنگی در رشد و توسعه شرکتها ایفا نماید [10]. هموارسازی سود تقسیمی به یکنواخت سازی روند گزارش سود تقسیم شده در طول زمان اشاره دارد. تا به امروز محققان شواهد محکمی در مورد تمایل مدیران به هموارسازی سود تقسیمی ارائه کرده اند. ابتدا لینتنر (۱۹۵۶) اعلام کرد شرکت های آمریکایی برای حفظ نسبت پرداخت سود هدف در بلندمدت سود تقسیمی خود را هموار می کنند. پس از وی محققان مختلفی پدیده هموارسازی سود تقسیمی را مورد بررسی قرار داده و وجود این پدیده را در بورس های مختلف اثبات کردند. علی رغم شواهد متعدد بین المللی، ادبیات هموارسازی سود تقسیمی در ایران به میزان زیادی ناقص و مبهم است. به عنوان مثال در حالی که پورحیدری و همکاران (۱۳۸۸) اعلام کردند مدیران ایرانی از سیاست سود پایدار استفاده نمی کنند (رد فرضیه هموارسازی سود تقسیمی). تهرانی و شمس (۱۳۸۲) مدعی شدند تغییرات سود تقسیمی در دو سال قبول و سال قبل بر تغییرات سود تقسیمی در سال جاری مؤثر است (تأیید هموارسازی سود تقسیمی) و یا رمضان پور (۱۳۸۸) و تهرانی و فیروزی (۱۳۹۲) مدعی شدند که الگوی لینتنر حداقل در صنعت دارویی و سیمان کاربرد دارد. این نتایج محدود و مبهم در کنار ویژگی های خاص قانونی ایران، هموارسازی سود تقسیمی را به موضوعی جالب برای پژوهش تبدیل کرده است. در بحث های جدید استراتژی و مالیة شرکت ها، مدیران و استراتژیست ها به دنبال تلفیق این دو حوزه اند تا با ایجاد استراتژی مالی و از طریق ایجاد ارتباط بین استراتژی های مهم سازمان و فعالیت های مالی در یک شرکت، به هدف اجرای تصمیم گیری های بهتر و مؤثرتر در سازمان